

SIFOs Referansebudsjett for forbruksutgifter 2013

SIFOs Referansebudsjett viser alminnelige forbruksutgifter for ulike typer hushold. Det kan settes sammen slik at det viser kostnadene ved å opprettholde et rimelig forbruksnivå for hushold av ulik størrelse og med forskjellig alders- og kjønns sammensetning. Budsjettet omfatter både vanlige, løpende utgifter til mat, klær, hygieneartikler o.l. og utgifter til sjeldnere innkjøp av varige forbruksgjenstander som møbler, elektrisk utstyr o.l.

Et rimelig forbruksnivå

Referansebudsjettet viser hva det koster å leve på et rimelig forbruksnivå for det aktuelle husholdet. Med et rimelig forbruksnivå menes et forbruk som kan godtas av folk flest. Det oppfyller kravene til vanlige helse- og ernæringsstandarder og gjør det mulig for husholdets personer å delta i de mest vanlige fritidsaktivitetene på en fullverdig måte.

Budsjettet er ett eksempel

Utgangspunktet for budsjettet er en detaljert oversikt over varer og tjenester som blir gjenstand for prismålinger. Det er ett eksempel på hva fagfolk innen de ulike forbruksområdene mener inngår i et rimelig forbruk. Varene som ligger til grunn for beregningene, holder et alminnelig, bra kvalitetsnivå. Det er lagt vekt på god holdbarhet, enkel utførelse og funksjonalitet. I de tilfeller der det er nødvendig, er sikkerhetsaspektet også vurdert.

Budsjettet er et langtidsbudsjett

Referansebudsjettet er et budsjett for hushold som allerede lever på et rimelig nivå, det er et suppleringsbudsjett. Det blir kalt et langtidsbudsjett fordi det er beregnet at en skal sette til side penger hver måned for å ha råd til å foreta sjeldnere innkjøp av dyre og varige forbruksgjenstander. Når kjøleskapet, komfyren, vaskemaskinen e.l. går i stykker, skal en ha penger til reparasjoner eller til å kjøpe nytt, uten at dette går ut over forbruket ellers.

Budsjettet er et familiebudsjett

Referansebudsjettet er et familiebudsjett. Det er derfor vanskelig å bruke det til å beregne spesifikke kostnader ved å ha barn i husholdet. Det er selvsagt mulig å bruke de enkelte budsjettpostene til å anslå f.eks. hvor mye en 10-åring spiser og drikker for i måneden, men summen av alle postene viser nødvendigvis ikke hvor mye det koster å ha barn i et hushold. Utgifter til skolegang, ferie og spesialisert fritidsbruk, feiring av fødselsdager og andre begivenheter, gaver m.m. er ikke tatt med. Budsjettet tar heller ikke hensyn til den livsfase de voksne befinner seg i, noe som også har følger for hva det koster å ha barn.

Statens institutt
for forbruksforskning
Postboks 4682, Nydalen,
0405 Oslo

Individspesifikke utgifter

kroner pr. måned

1. Mat og drikke

Kjønn					Jenter	Gutter	Jenter	Gutter	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Gravide/ ammende
Alder	6-11 mnd.	1 år	2-5	6-9	10-13	10-13	14-17	14-17	18-60	18-60	> 60	> 60	
Pr. mnd.	610	880	1130	1630	1830	2030	2050	2540	2030	2520	1820	2120	2380

2. Klær og sko

Kjønn					Jenter	Gutter	Jenter	Gutter	Kvinner	Menn		
Alder	< 1 år	1 år	2-5	6-9	10-13	10-13	14-17	14-17	> 17	> 17		
Pr. mnd.	300	450	510	560	580	550	770	630	780	660		

3. Personlig pleie

Kjønn					Jenter	Gutter	Jenter	Gutter	Kvinner	Menn	Kvinner	
Alder	< 1 år	1-2	3	4-5	6-9	10-13	10-13	14-17	14-17	18-50	> 17	> 50
Pr. mnd.	280	310	220	140	210	340	220	480	340	650	510	600

4. Lek og fritid

Alder	< 1 år	1-2	3-5	6-9	10-13	14-17	> 17
Pr. mnd.	130	320	550	650	810	1030	930

5. Reisekostnader (30-dagersbillett Ruter, Oslo pr. 01.01.2013)

Alder	4-19	20-66	> 66
Pr. mnd.	320	630	320

6. Spedbarnsutstyr

	Grunnutrustning	Supplering
Alder	Fra 6 mnd. før fødsel	<1
Pr. mnd.	3460	730

SIFOs Referansebudsjett 2013

SIFOs Standardbudsjett for forbruksutgifter har fra og med 2012 skiftet navn til SIFOs Referansebudsjett for forbruksutgifter. Den viktigste grunnen til navnebyttet er et ønske om å tilpasse navnet til den internasjonale betegnelsen på denne typen budsjett. Endringen av navn vil ikke få noen konsekvenser for innholdet i budsjettet eller for formen det blir presentert i.

De fleste postene i Referansebudsjettet 2013 er resultat av en justering med konsumprisindeks for de enkelte forbruksområdene pr. 15. februar i år. Beregningene er gjort med utgangspunkt i prisregistreringer som ble gjennomført høsten 2009. Sammenlignet med fjorårets budsjett er det totalt sett bare mindre endringer. Det er imidlertid viktig å legge merke til at indeksen for mat og drikke har gått noe ned i perioden februar 2012 til februar 2013. Det samme gjelder klær og skotøy. Dette betyr at 2013 budsjettet er marginalt lavere enn 2012 budsjettet.

For utgifter til skolefritidsordningen (SFO) i budsjettet benytter vi, som for barnehageutgiftene, Oslo kommunes satser for oppholdsbetaling.

I oppholdsbetalingen i barnehage er det inkludert et tillegg på 106 kroner pr. barn pr. måned for mat i barnehagen. Men fordi budsjettposten Mat & drikke i Referansebudsjettet dekker alle utgifter til mat og drikke for en måned, har vi valgt å oppgi barnehagesatsene uten dette tillegget.

Referansebudsjettets endring fra ett år til et annet følger ikke helt endringene i KPI totalindeks. Det beror på at flere "tunge" poster i konsumprisindeksen – for eksempel bolig, strøm og ferie – ikke er med i budsjettet.

Husholdsspesifikke utgifter

kroner pr. måned

7. Andre dagligvarer

Antall personer	1	2	3	4	5	6	7
Pr. mnd.	240	300	390	550	640	730	790

8. Husholdsartikler

Antall personer fra 3 år	1	2	3	4	5	6	7
Pr. mnd.	320	350	420	540	590	660	690

9. Møbler

Antall personer fra 3 år	1	2	3	4	5	6	7
Pr. mnd.	310	350	430	550	640	770	880

10. Telefon og mediebruk

Antall personer	1	2	3	4	5	6	7
Pr. mnd.	1450	1460	1510	1620	1660	1710	1720

11. Bilkostnader (drift, vedlikehold)

Antall personer	1-4	5-7
Pr. mnd.	2270	3330

12. Barnehage (heltidsplass, Oslo kommune pr. 01.01.2013)* (se ramme)

Inntekt	>300 000	>164 256	<164 257
1. barn	2330	2213	724
2. barn	1631	1549	724
Øvrige barn	1165	1107	724

13. SFO (Aktivitetsskolen, Oslo kommune pr. 01.01.2013)

Inntekt	>300 000	>164 256	<164 257
Heldagsplass	2611	1024	557
Halvdagsplass	1765	658	359

Dette bør du merke deg

Før du tar budsjettet i bruk bør du ha lest "Kriterier og forutsetninger" og "Utfyllende om de enkelte forbruksområdene" på siste side.

Individspesifikke forbruksområder omfatter varer og tjenester som er knyttet til enkeltindividenes forbruk, og utgiftene varierer med husholdsmedlemmenes alder og kjønn.

I det husholdsspesifikke forbruket inngår varer og tjenester som kan benyttes av flere personer. Eksempler på dette er møbler, kjøkkenutstyr, telefon og aviser. Derfor er disse kostnadene relativt sett høye for enpersonshushold, mens de øker med bare mindre beløp med økende antall personer.

"Stordriftseffekt"

I Referansebudsjettet blir det beregnet en såkalt stordriftseffekt som kommer til uttrykk ved at de fleste individspesifikke utgiftene reduseres med 20 % i hushold med flere enn tre personer.

I hushold med bare én voksen beregnes stordriftseffekt først fra 5-personers-hushold. Det forutsettes altså at hushold av en viss størrelse utnytter en del av de mulighetene som faktisk finnes til å redusere utgiftene ved at f.eks. klær og fritidsutstyr arves mellom søsken, at mat og hygieneartikler kjøpes inn i større forpakninger, tilbud utnyttes, og egeninnsatsen øker når det gjelder å anskaffe råvarer eller å tilberede mat.

Barnekostnader

SIFO anbefaler at budsjettet ikke brukes til å beregne hva det koster å ha barn. Budsjettet er bare egnet til å beregne de totale kostnadene for hushold der det er minst én voksen person. Dermed får man et uttrykk for husholdets forbruksutgifter og ikke utgifter for enkeltpersoner.

Suppleringsbudsjett

Referansebudsjettet er beregnet på hushold som allerede lever på et rimelig forbruksnivå, og passer ikke for folk i etableringsfasen.

Slik setter du sammen budsjett for kjernefamilien

1. Mat og drikke	kr 7 510
2. Klær og sko	kr 2 530
3. Personlig pleie	kr 1 640
4. Lek og fritid	kr 3 220

Sum individspesifikke utgifter	kr 14 900
- 20% stordriftseffekt	- kr 2 980
	kr 11 920

5. Reiseutgifter for de voksne	kr 1 260
6. Andre dagligvarer	kr 550
7. Husholdsartikler	kr 540
8. Møbler	kr 550
9. Telefon, mediebruk	kr 1 620
10. Bilkostnader	kr 2 270

Sum husholdsspesifikke utgifter	kr 6 790
Utgifter pr. måned	kr 18 710
Utgifter pr. år	kr 224 520
Barnehage kr 2 330 pr. mnd. ** i 11 mndr.	kr 25 630
Totalt	kr 250 150

For å vise hvordan budsjettet kan brukes, har vi laget et eksempel for kjernefamilien Nordmann. Fra tabellene har vi tatt ut tallene (ringet rundt) for mor, far og barna Lars på 5 og Kari på 11 år. Tallene har vi lagt sammen for hvert forbruksområde, f.eks. Mat & drikke kr 2 030 + kr 2 520 + kr 1 830 + kr 1 130 = kr 7 510. Tilsvarende er gjort for de andre forbruksområdene.

* Mat i barnehagen tilsvarende 106 kr pr. måned. Det er inkludert i oppholdsbetalingen. I Referansebudsjettet angis barnehagesatsene uten dette mattillegget, fordi utgiften dekkes i budsjettposten Mat og drikke.

** Forutsetning: Lars er i barnehage og utgiftene er beregnet etter en brutto husholdsinntekt over kr 300 000.

Utfyllende om de enkelte forbruksområdene

Mat og drikke

Budsjettposten dekker det totale dagsbehovet for mat- og drikkevarer for ulike aldersgrupper (varierer med alder og kjønn). Det forutsettes moderat aktivitetsnivå ved beregning av matevaremengder og at all mat lages hjemme (ingen "utemåltider"). Budsjettet er basert på vanlig norsk mat, tradisjonelt måltidsmønster og matvareforbruk, med innslag av nyere typer matvarer. Det er utarbeidet en meny som både tar hensyn til behovet for variert og god mat og til ernæringsmyndighetenes anbefalinger for et forsvarlig kosthold. Budsjettet gir rom for brus og boller, men ikke sjokolade, chips osv. Det er ikke regnet med egenbearbeiding som baking, sylting osv.

Når det gjelder budsjettposten Mat & drikke for barn ½-1 år, bygger den på en særskilt ukemeny med utgangspunkt i antatt energibehov hos barn på ca 10-11 måneder. Det er forutsatt at barnet ammes, og at det i hovedsak spiser deler av samme type middagsmat og brødmatt/fruit som de andre i husholdet. Industriframstilte grøtprodukter inngår i menyen, men bare begrensede mengder av andre typiske barnematprodukter. Dersom barnet ikke ammes og er avhengig av morsmelkserstatning, eller det benyttes mye industriframstilt barnemat, vil budsjettposten øke betraktelig. (Budsjettposten må ses i sammenheng med den for ammende/ikke ammende kvinner.)

Klær og sko

Budsjettet skal dekke hele årsbehovet og ta hensyn til årstidsvariasjon, dessuten klær for vanlige sports- og fritidsaktiviteter og til formelle anledninger. Det er tatt hensyn til at barn og ungdom i vekst skal ha klær med riktig passform, og det forutsettes i utgangspunktet ikke arv av klær og sko, eller egeninnsats som søm, strikking etc. Varene som danner grunnlag for beregningene holder enkel, god kvalitet og moderat pris.

Personlig pleie

Budsjettposten skal dekke utgifter til personlig pleie, som såpe, enkel tannpleie, begrenset mengde kosmetikk, frisør, barbersaker, bleier m.m. Ett tannlegeettersyn pr. år inngår også.

Lek og fritid

Budsjettposten omfatter leker til barn, sykler, sportsutstyr, bøker, CD-er, tegneseriehefter, kino, teater osv. Budsjettet gir rom for deltakelse i enkle fritidsaktiviteter og forutsetter i utgangspunktet ikke arv av fritidsutstyr. Utgifter til anskaffelse og bruk av mobiltelefon er med i alle aldersgrupper fra 10 år.

Andre dagligvarer

Denne budsjettposten omfatter papirvarer, vask/rengjøringsartikler og varer som lypærer, batterier, plaster osv.

Husholdsartikler

I budsjettposten inngår hvitevarer, kjøkkenutstyr, dekketøy, rengjøringsutstyr etc. samt husholdstekstiler som sengetøy, håndklær og gardiner osv.

Telefon, mediebruk, div. fritidsartikler

Budsjettposten omfatter foruten abonnementsavgift, samtaleavgift og tellerskritt for telefon, også utgifter til aviser, radio/CD-spiller, fjernsyn, DVD-spiller og noe fritidsutstyr som er knyttet til husholdet. Utgifter til PC og bruk av Internett, samt en innboforsikring, ligger også i denne budsjettposten.

Bilkostnader

Budsjettposten dekker driftsutgifter, inkludert forsikring og årsavgift, for hhv. 10.000 og 15.000 km pr. år. Avskrivninger er ikke med. Beregningene er gjort på grunnlag av retningslinjer fra Opplysningsrådet for Veitrafikken AS. Utgifter til bl.a. bomplassering, ferge og parkering er ikke med. Det forutsettes bruk av kollektivtransport til og fra arbeidssted.

Spedbarnsutstyr

Budsjettposten er delt i hhv. grunnutrustning og supplering. I grunnutrustningen inngår utstyr som et barn trenger fra det er født, f.eks. seng, sengetøy, vogn, bærebag, tåteflasker osv. Her inngår også klær som er beregnet for de aller første månedene. NB! Kostnadene er her beregnet pr. måned i 6 måneder før ventet fødsel.

I tillegg til det utstyret som er nødvendig allerede fra fødselen av, er det behov for supplering i løpet av barnets første leveår (bilsete, barnestol, barnebestikk etc.). Kostnadene for dette er beregnet pr. måned i hele første leveår.

Barnehage og SFO

Det kreves betaling bare for den tiden barnet er i barnehagen/SFO. Med én måneds ferie vil utgifter til barnehage/SFO på årsbasis bli 11 ganger månedsbeløpet (se eksemplet).

Barnehageutgiftene er i denne publikasjonen angitt uten det tillegget på 103 kroner pr barn som utgjør matutgiften i barnehagen. Denne utgiften er dekket opp i budsjettposten Mat & drikke for barn som går i barnehage.

Kalkulatoren på SIFOs nettside beregner utgiftene i en normalmåned (ikke feriemåned).

Kriterier og forutsetninger

Referansebudsjettet skal i hovedsak dekke

- daglige, løpende utgifter og mer sjeldne utgifter
- et rimelig forbruk som gir mulighet for deltakelse i vanlige, sosiale aktiviteter
- utgifter knyttet til vanlige funksjoner i et hushold
- innkjøp av alle varer "over disk"

Budsjettet bygger ikke på utstrakt bruk av tilbud og salgsvarer.

Referansebudsjettet omfatter ikke utgifter til

- bolig, strøm og andre boutgifter, (som f.eks. vedlikehold)
- tobakk og alkohol
- helsetjenester
- kostbare, utstyrskrevede fritidsinteresser
- feriereiser
- feiring av begivenheter, gaver
- "uteliv"

SIFO

Statens institutt for
forbruksforskning

Postboks 4682 Nydalen
0405 Oslo

Besøksadresse:

Sandakerveien 24C Bygg B

Telefon: 22043500

Fax: 22043504

E-post: sifo@sifo.no

Internett: www.sifo.no